

ΣΥΝ ΘΕΩ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΩ!

DISSE^TRAT^IO JURIDICA,
DE
TRIPLICI
JURIS OBJECTO.

QVAM
EX CONSENSU ET COMPROBATIONE AMPL.
FAC. JUR. IN REG. ABOENSI ACADEMIA,

SUB

DIRECTORIO,

AMPLISSIMI ET CONSULTISSIMI VIRI,

D. MATTHIÆ SWEDERI,

UTRIUSQUE JURIS PROFESSORIS

ORDINARIIS REGII;

PUBLICÆ DOCIORUM XPI'SEI, EA QVA PAR EST
ANIMI DEVOTIONE SUBMITTIT

NICOLAUS N. និគ្មោះ

JURIS STUDIOSUS.

IN DICTÆ ACADEMIÆ AUDITORIO MAXIMO,

AD DIEM XIII. DECEMBRIS ANNI A NATO CHRISTO

M. DC. XC.

A decorative horizontal border consisting of a repeating pattern of black asterisks (*).

IMPRIMEBAT JOHANNES WALLIUS, REGIÆ
UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.

Tuners.

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS,
REGNIQUE SPECIÆ
SUMMÆ FIDEI VIRO
ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO DOMINO,

Dn. ROBERTO LICHTONE,

COMITI & LIB: BARONI in Ulfsses Hafiven / Domino
de Lärwist & Päraniemi / &c. &c.

Consiliario Regio Gravissimo; Supremi Regii Judicij in
magno Ducatu Finlandiæ Præsidi Eminentissimo, Eqvi-
tatiœ Præfecto Militiæ Generali strenuissimo: Do-
mino meo Gratiostissimo,

SALUTEM, ANNOS, FATA !!!

Respice, demitte aures & exaudi supplicis
vota. Vovet sibi patescere aditum, per
benevolentia Tuæ portas, ad atria Cle-
mentia Tuæ. Portat tremula, devotâ tamen manu,
manubias Tuæ Sacrae Themidis, ad Tuæ Celsitudi-
nis altare, quas inibi mediocris instar thuris, Tuò
Numini immolari conatur. Non dubitat hic supplex
qvin sacrificio facto, felicior inde redeat, qvod nec
qvenqvam antea fecisse pœnituit, qvum vota finis
complebat. Tuam vero Celsitudinem, victoriæ, con-
filia, Anni, animiq; Clementia Magna, æternis anna-
libus clarissimam reddant !!!

œu religiosa mente precatur
N. J. S. B.

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
VIRO FIDELISSIMO
GENEROSO ET ILLUSTRI DOMINO,

DN. NICOLAO LUNGE

Domino de Andæ / &c.

In Regio Fennonum Dicasterio VICE-PRÆSIDI
Gravissimo.

Nec non

*Nobilissimis Amplissimisq; DOMINIS, in eodem Regio
Synedrio ASSESSORIBUS longe gravissimis:*

Nob. Dn. DANIELI GYLLENCEAPE,
Domino de heinefors & Ingoisberg,

Nob. Dn. HENRICO GÄLDRUNER/
Domino de Attu/ Gästerby & Hage.

Nob. Dn. SIMONI RØBBE^H/
Domino de Bergstad/ Jernbøla & Hornhast.

Nob. Dn. SAMUELI WALLENSEJERNA/
Domino de Kopperla/ Storagård & Pärno.

Nob. Dn. ELIÆ SÅRENSKJØD/
Ampl. Dn. ERICO FALANDRO,

Ampl. Dn. NICOLAO ALANO,

Ampl. Dn. HERMANNO WJØBELING.

Ampl. Dn. JOACHIMO GJØBÆK.

Ampl. Dn. JOHANNI RØSKUND.

Ampl. Dn. GIURDONI WJØKEGREEN.

PATRONIS meis Magnis & PROMOTORIBUS Optatis,
singulu devoto pectore maxime suspiciendis, summeq; venerandis
VITAM ET FELICIA FATA!!!

Uimen sole quotidie in faciem terræ dif-
funditur, nullam tamen sentit jaeturam. Offi-
cium hoc soli, solus imposuit summus orbis
Architectus; hoc exequitur mandatum fibi
non grave, omnibus insuper svave. Diffun-
dite etiam Vos O Justitiae Clarissima Sidera, vestræ Cle-
rimentiæ radios in me supplicem, ut habeam de quo in po-
sterum mihi gratuler. Gratulabor autem si dignemini
hoc meum vilissimum munus in æterni erga Vos officii
fidem, benignè suscipere & interpretari. Non magis in-
freqvens Vobis quam facile est, Vestros Clientes (qvorum
in album, me nunc recipi exopto) benignitatis Ve-
stræ peplo involutos protegere, juvare, promovere. Hoc
certissimo commotus documento, non dubitavi Vestris
Clarissimis & Amplissimis Nominibus meam tenuem Mi-
nervam sacram dicare. In quo, si, audacter nimis facien-
do, peccaverim, ignoscatis precor; feci namq; id ipsnm
tanta cum fiducia, qvantam reqvirit animus Vester beni-
gnus. Vos Deus conservet, in Patriæ fulcimentum, justitiæ
augmentum, Vestrarum, Generosæ, Nobilissimarum & Am-
plissimarum functionum & familiarum splendorem per-
petuum; mei deniq; supplicis auxilium & protectio-
nem, uti calidum piunque est votum

Tuæ GENEROSITATIS,

Vestrarum Nobilissimarum & Amplissimarum
Dignitatum,

Debotiss:
NICOLAI DÖBL.

Ad

Eximium prestantissimumq_z, bonarum literarum, & imprimitur
Juris Studiosum,

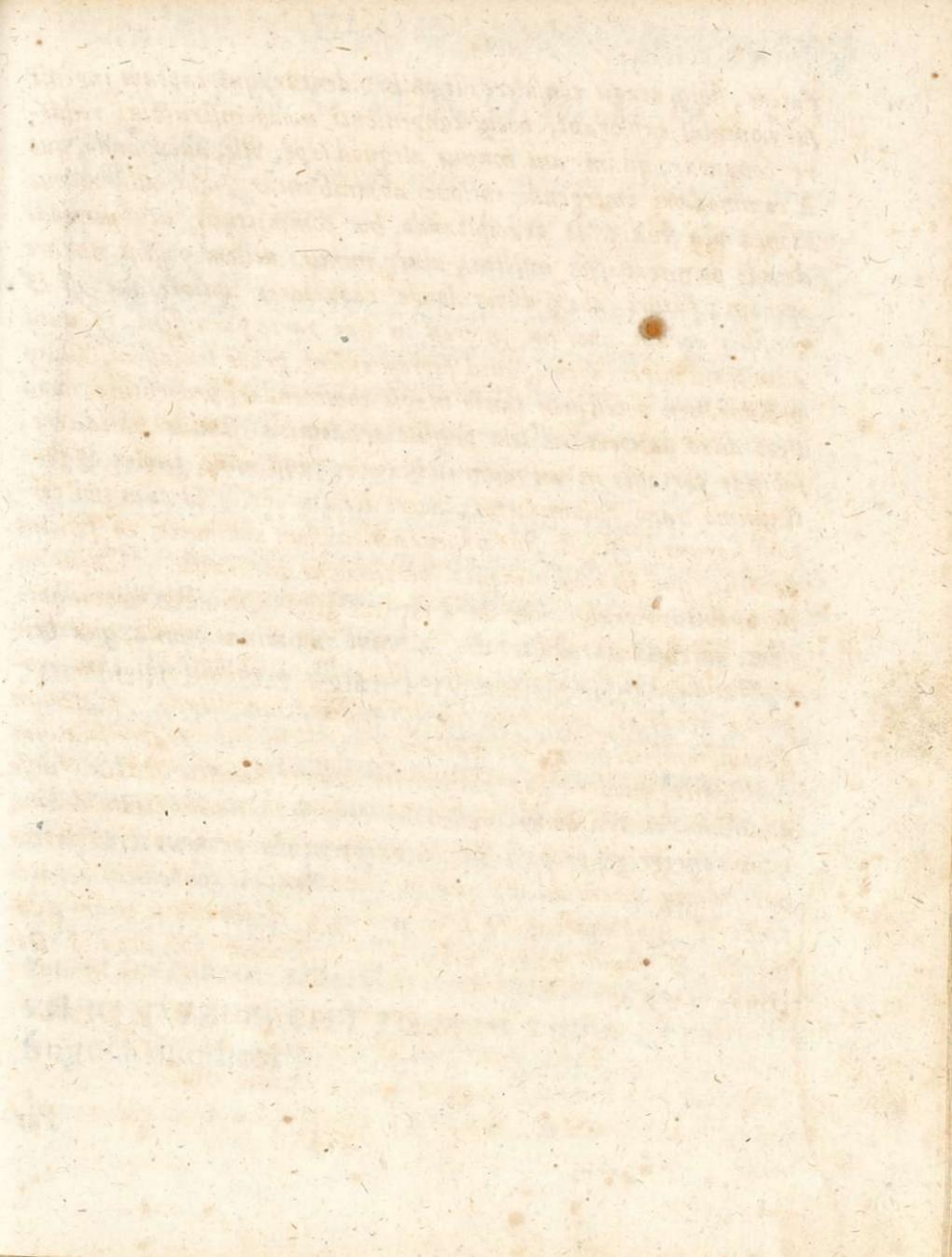
DN. NICOLAUM HODOR
Wexionensem :

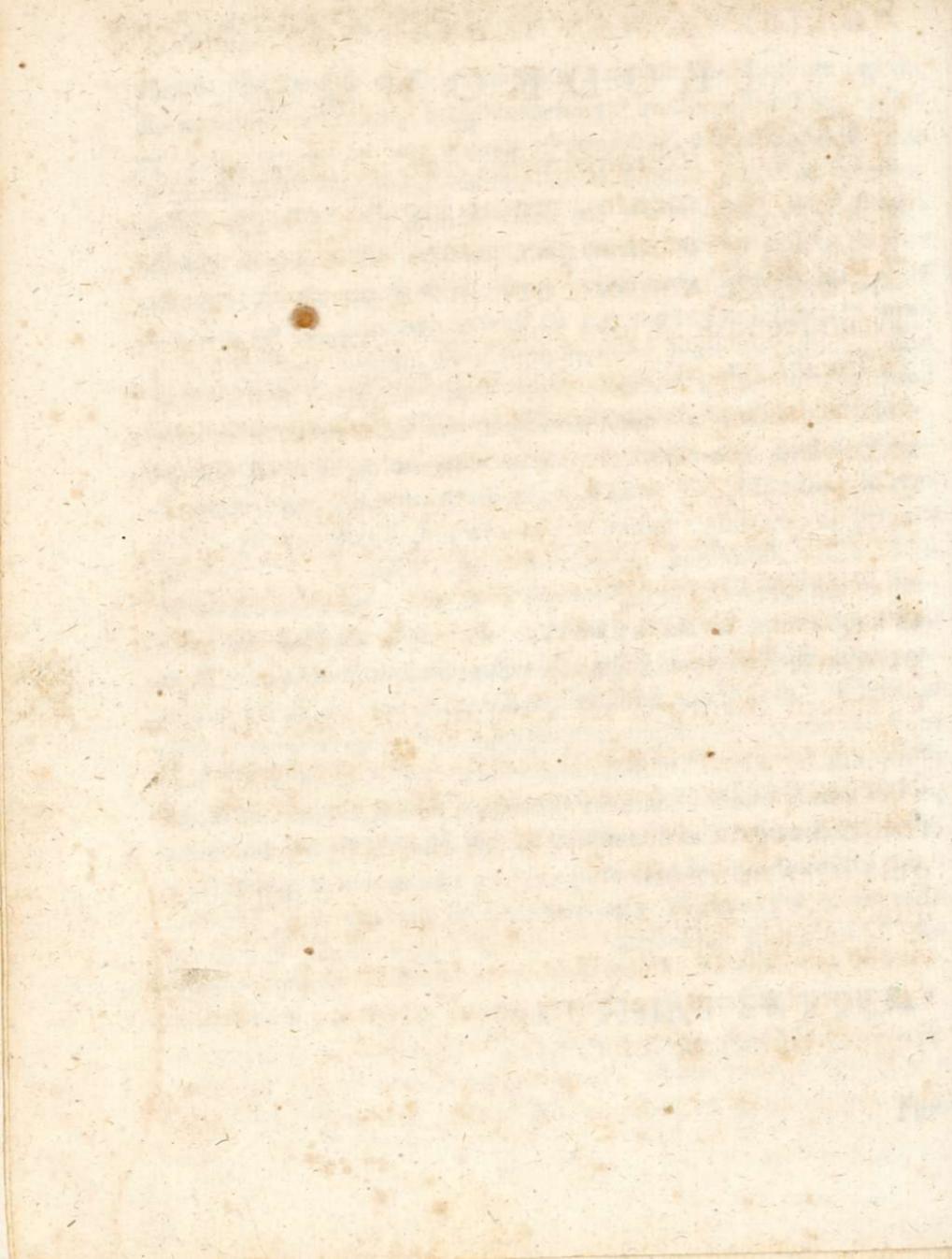
Non possum non occasionem hanc lubens arripere,
quà liceat tibi, Eximie Juvenis, hisce gratulari de
laudabilibus in studio Juris profectibus, quos pre-
senti specimine publico declaras; idque non tam ob
petitum tuum, cui alias me annuere par erat, quam
ex propria quadam inclinatione, & motu. Nam vix dici potest,
quà letitiā semper fuerim affectus, afficiarq_z, cum video bona-
rum literarum studiosos, ita studia sua instituere eaq_z, deinde mo-
derari, ut finem & scopum certum sibi attingendum proponant. Pu-
to enim sic fore, sicuti & ipso eventu comprobatur ut plurimum,
ut majori nisu quisq_z in ea, quibus ad propositum finem pervenire
aliquidando possit, incumbat. Incumbit autem sine dubio tum per-
tinacius, tum felicius, si specimen aliquod & documentum publi-
cum diligentiae sua studiorumque simul aliquando edendum sibi
proposuerit; Nam vix quisquam tam sui est oblitus, aut negli-
gens, ut non malit cum laude applausuque, quodcumque tandem
sit speciminis publici genus, illo defungi, quam irrisui & indi-
gnationi sese exponere; incitiamque & stoliditatem suam pati ap-
precari. Ac licet varia sint hominum ingenia, nec minus diver-
sa occurrant in republica obeunda munia & officia, quibus ali-
quando sustinendis, quisq_z non socordis aut abjecti ingenii, interea
sese aptum reddere tenetur, ordiendaque præterea tela sic actio-
num nostraru_n, ut possimus uti vitâ; multo rectius tamen
face-

facere, sibi magis consulere illi mihi videntur, qui captum ingenii
sui nonnihil explorant, hocq; convenienti modo instructius redde-
re conantur, quam aut munus aliquod sepè, vile, aucupando, quo
à commodiori emergendi ratione abstrabuntur, aut alia minus
idonea via studia sua precipitando, hoc committunt, ut ejusmodi
deinde pœnitent ipsos instituti, aliisq; minus utilem possint navare
operam; futuri absq; dubio longe capaciores aptioresque, si
consiliis eorum, quorum interest in hac parte paruissent, & quid
admittant vires ingenii, quid ferre recusent, probe tentassent. Tuum
proinde non potest non tanto magis commendari propositum, quod
licet duro paupertatis telo pressus academicis studiis valedicere,
subinde fortassis in animum induxeris; constantia tamen & for-
ti animo hanc calamitatem vincere conatus es. Et cum tibi cer-
tum scopum prefixisti studiorum, ad eundem collimare è felicius
potuisti, quo in media idonea pertinacius incubuisti. Cujus rei
documentum præbet hac de Triplici Juris Objecto brevis qui-
dem, sed enucleata dissertatio. Nam quo minus omnia, quæ hec
tractanda erant, comprehendere illa posses, prohibuit tibi, tum pro-
posita brevitas, tum materia diffusissima amplitudo. Ceterum
sicuti omnibus bonis hac ratione te probasti; ita preter solatum
conscientie, quod ex hoc documento, quo te honestus studiis fuisse
addictum, contra omnes malevolos evincitur; nullus etiam dubito,
quoniam tam egregii propositi faciles sis inventurus promotores & patro-
nos; iidemq; viam ad illa quæ instituto tuo sunt convenientia pate-
facturi. Quo nomine Te de meliori nota etiam atque etiam com-
mendo, & simul valere jubeo. Scribebam pp. abo. 6 Der-
cemb. 1690.

MATTHIAS SWEDER.

Per-

PRODR OM U S.

M

Editanti mihi, qvo potissimum argumen-
to, tenuis ingenii teneras vires,
publici speciminis loco irem proba-
tum, forte obtulit sese paragraphus xij.
Tituli secundi in libro primo Institutionum Imperatoris
Justiniani, qvem legi, lectumq; relegi. Hunc itaque
elaborandum, non vanæ gloriolæ stimulis percitus,
sed nobilitate materiei allectus, elegi; qvippe qvi,
universam Juris Prudentiam suo ambitu comple-
titur. Nam *jus de Personis, Rebus & Actionibus ejus esse*,
ut loqvuntur, objectum, monstrat. Qvæ materia li-
cer gravis; tamen svavis. Sua vis in sacris, sua in
profanis scriptis splendet, resplendetque. Non
eqvidem mearum est virium, universum bunc juris
ambitum decenti cubito metiri; imiter tamen pi-
ctores, qvi parvo penicillo, parva in tabella va-
stissima regna depingunt, qvi suâ cum operâ, sin-
gula licet non possint, notiora tamen coram fistere
allaborant. Unicum est propositum, simplici bre-
vitate lectorem oblectare, ut tanquam per otium,
vel unicâ saltim horâ percipiat omnia, examinet
singula, dijudicerque cuncta. Sit itaque

A

MEM.

re licet, quodlibet, nisi si quid vi aut jure prohibeatur
unde Cicero in paradoxis dicit: Libertatis proprium est,
sic vivere ut velis. Ex allata descriptione concludere
licet, omnes in hoc Regno Sveo - Gothicō, liberam habere
conditionem; Nam quamvis Regi sint subjecti & obligati,
tamen exinde nullam amittunt libertatem; quia etiam li-
berorum est, ut dictum, parere legi. Non eqvidem infi-
ciamur, fuisse aliquando servitutem penes Svecos in usū,
contradicente licet Johanne Magni libro 20.c.24; tamen mul-
tis retrò seculis abrogatam esse fatetur Nob.D.Mich:Grill.
¶ occasionemq; qvare fuerit ablata indicat, Lex Uplandi-
ca his verbis: *Cum Christus venderetur, redimebat omnes*
Christianos; ac licet status exinanitionis Christi, civilem non
intendebat liberationem, tamen a nuper conversis tantum
impetravit, ut intuitu sui, & caritatis Christianæ, Domini
suos emanciparint servos.

§. IV.

Apud Romanos quin fuerint servi, non est ambigendum;
quoniam de his clarus ita loquitur textus: *In potesta-*
te Dominorum sunt servi, &c. Hos servos poterant ven-
dere, necare, manumittere, prout voluerunt domini. Ser-
vorum testimonium erat nullum, & dicebantur *εχέφαλοι*,
non physicè, sed politicè; vel quia præsumebantur, aliud
non ausuros, quam in gratiam Domini testari, ut aut pi-
strinum, aut aliam pœnam, quâ forent alioquin affligen-
di, evitarent: vel, quia nullam habituros eos rationem
honestatis aut famæ, cuius non æquè participes erant:
vel deniq; Dominis ideo in testimoniosis suis fauturos, ut

eo

Ez Inst. Tit. 3. de jur. pers. §. 1. Büttner. cod. tit. §. 2. o Schneid. cod.
tit. §. 1. π coll. Pol. p. m. 67. q c. 3. σ inst. Tit. 8. §. 1.

eo citius a servili jugo liberarentur. Accrescente vero asperitate Dominorum in servos, apud Romanos, cautum est ab imperatore Antonino, ne quis justo durius consulat in servum; quod si eveniret, licitum foret ipsi, ad statuam principis, aut ad ædem sacram confugere, indeq; non avelli, sed eâ conditione vendi, ut premium solvatur domino priori.

§. V.

Dixi in §. i. hujus membra, personas considerari ratione *status & conditionis*; quæ verba includunt etiam illos homines, qui *sui juris sunt*. Hi autem æqualis conditionis non sunt. Nam sunt vel subditi, respectu Magistratus, vel patres familias, vel denique tutores cum suis correlatis. Atque ita aliam atque aliam admittere, possunt relationem, pro diversitate statûs & officii. E.G. David respectu subditorum, Rex: Reginæ, maritus: Absolonis; pater nuncupabatur, qui cum moriebatur, expirarunt omnes tres illæ relationes. *Liberorum* in nostro regno hominum, quinq; sunt ordines, utpote *Nobilium, Clericorum, Militarium Officialium, Civium, Agricolarum*, qui licet in hos status, & deniq; hi, in variis species subdividantur, eo tamen usq;, non progrediuntur, ut agmen illorum claudant aliqui, quorum jus foret ob servitutem nullum. φ

§. VI.

Sed horum nulli concessum est jus vitæ & necis in alios: Rex enim habet hanc potestatem sibi soli reservatam; Nam licet judices tam inferiores, quam præcipue superiores possunt condemnare ad mortem, & absolvere, ideo-

que de hoc jure participant; radicaliter tamen penes Regem est, quod illi obeunt officium; Ejus quippe est, tum damnare tum absolvere, aliasq; summi imperii partes exercere in suo regno: sed qvoniā propter amplitudinem, ejus non possit, aliis eruditis, probis piisq; subditis hoc demandavit oneris, quod dum absolvunt, non suum sed Regis peragunt munus χ . Bodinus quidem teste Liebentilio, ψ pro *jure parentum* in liberos suos, tali pugnat argumento: qui filio dedit, eidem etiam adimere potest vitam: sed respondemus, fallere minorem propositionem; qvia pater non dedit solus vitam, sed tantum ut causa administrata in conceptione filii adfuit; Deus est qui dedit, qvod expressè Jobus indicat: spiritus redit ad Deum, qui dedit illum. Qvod si concederemus Bodino parentes vitam dedisse liberis, exinde tamen non seqveretur, illos posse eam adimere; multa namque dant multi, quæ deinceps absque injuria adimi nequeunt. In sententiæ porrò nostræ testimoniūm præter *sooyuu* naturalem, adducimus etiam legem nostram Civilem, ω quæ idem confirmat.

MEMBRUM SECUNDUM,

De

REBUS.

§. I.

Cum Personas primum constituentes juris objectum levī brachio tetigerimus; conseqvens est, ut de Rebus veluti secundo juris objecto agamus. Obiter autem notamus

χ Pufend. off. b. Et civis. 2: 7, 6, 9. Et 2. II. 9. ψ coll. Polit. exercit. 4. Quæst. 3. ω Erfob. LL. c. 12.

7

tamus res heic non considerari, quoad suam intrinsecam substantiam, sed adjunctam qualitatem, qvatenus veniunt sub considerationem *Mei vel Tui, vel Nullius.* Res autem sunt porro, vel corporales & vel incorporales: mobiles vel immobiles. Et quæ in nostro patrimonio sunt ita se habent, ut duplex de iis sit jus, nimirum: *jus in re,* & *jus ad rem.* Ad priorem classem pertinet *dominium:* ad posteriorem *obligatio.* Qvum vero hujus secundi objecti tanta sit amplitudo, quantæ tradendæ, meæ non sufficiunt vires, nec instituti fert ratio, imitabor pictores, qui parvis in mappis vastissima qvæq; regna depingunt, saltim in palmariis meam indicabo sententiam, & tenue judicium declarabo.

§. II.

Jus itaque rerum in genere, est moralis facultas, jure qvæsita, circa res justè aliquid agendi, vel habendi. In hac definitione comprehenduntur res, quæ dicuntur:

I. *Communes*, qvarum usus æque spectat ad omnes nationes, nemine excepta. *y*

II. *Publicæ*, quæ, qvamvis unius principis dominio subsint, peræq; tamen universæ provinciæ, nemini vero in specie, ceteris exclusis, inservire debent, ac possunt, nisi hoc fiat cum consensu magistratus, aliter qui fecerit pœna plectetur.

III. Sunt etiam res *universitatis*, quæ spectant ad communitatem vel urbem aliquam in qua sitæ sunt. *d*

IV. In *nullius denique potestate esse dicuntur res sacrae.* *e* hinc tamen non est collendum, qvæsi qui ex illis aliquid suffuratur, a nemine illum posse conveniri; possunt enim tales fures in judicium trahi abs qyovis Ecclesiæ membrorum.

ma-
a Locr. Diff. s. tb. 2. B Büttner. lib. 2. Tit. 1. §. 2. y Seneca epist. 73.
d Wygg. 1. c. 29. s Rhetor. c. 14. §. 3. Inst. l. 2. Tit. 1. §. 7. dereb. Nul.

maximè verò ab illis, qvorum custodiæ hæ res erant demandatae: Nec non ab ipso judice possunt compelli in judicium, per officium ipsius nobile. Nec alio præterea modo hæ respectant ad principem, etiam apud nos, qvam quod custos sit publicus rerum Ecclesiasticarum, non minus, quam civilium, argumento Capitis 4. Rongb Ll. unanimi quippe consensu tam politici, quam Theologi dicunt Regem esse custodem utriusq; tabulæ.

§. III.

Dominium autem acqviritur vel I. per occupationem, qvæ est apprehensio rerum earum, quæ primo quidem sunt nullius, alicujus tamen fieri possunt. Non intelligimus res sacras, quas nullius diximus esse, qvanqvam & illæ ab hostibus aliquando solent occupari, sed vel tales, qvales Cicero in de officiis Lib. I. exprimit, dicendo : *in vacua venitur occupatione*, quod nos primariò ad immobilia pertinere censemus, & secundariò ad *mobilia*, qvæ ante nullius dominium agnoverunt. Qvarum rerum refertissimus est Titulus primus lib. I. Inst. de rerum divisione, & acquirendo earum dominio. Vel II. per accessionem qvando res alterius nostræ rei accedit, sine tamen aliquo nostro dolo. Modi hujus acquisitionis exprimuntur in ipsa definitione accessionis; ideoq; illam hoc transcribimus :

Accessio est quæ res alterius mea sit, eò quod rei mee accedit, ut vel ei coharet, ejusq; pars fiat, vel saltim ita ab ea trahatur, ut in ejusdem cum ea dominium transeat. Vel deniq; III acqviritur dominium per Traditionem quæ est translatio dominii ab uno domino in alterum. Hæc uti binæ reliqvæ species acqvirendi dominii consistunt propriè in rebus corporalibus. Et tantum de Jure in Rebus.

§. IV.

Paucis etiam dabimus nostram sententiam de Jure ^{ad} Rem, sive obligationibus, idq; ea præcipue de causa, ut viam ad actiones nobis sternamus; nam hæ sine illis nullæ ⁹
Obligatio igitur est juris vinculum, quo quis nobis adstringitur
ad aliquid præstandum. Quæ definitio non Logica, sed Ju-
ridica est; proinde qvum non contineat in se omnia reqvi-
sita bonæ definitionis, ex desiderio Logicorum: descriptio
potius erit dicenda: si vero dicamus esse definitionem; sci-
endum est, illam idem significare quod regula juris, quæ
semper est periculosa propter exceptiones illam vitiantes
& subvertentes, unde sæpe suum, perdit officium, ut te-
statur Büttnerus.* Hanc obligationem intres classes dispe-
scere solent Juris Consulti.

I. In *naturalem*, quando ex hac civilitè agi non potest
in judicio; qvia *naturalis obligatio*, non dedit *actionem* per qvam
ab invitis aliquid extorqueri poterit: n. in nostro tamen
Regno observatur hæc regula: *omne promissum honestum ca-
dit in debitum*, si præcipue sit serium, non jocosum aut
inconsultum.**

II. In *Civilem*, qvâ quis ita adstringitur, ut in eum qui-
dem, stricto jure, competat actio, sed quæ inefficax est;
quia per exceptionem oppositam potest elidi. Sic qui per
vim compulit alterum eò, ut promittat se tantam nummo-
rum summam post aliquot dies ipsi numeraturum, licet
nihil debeat, hunc potest equidem postea nolentem & ne-
gantem in judicium trahere, & expolcere tantam sum-
mam, qvantam promiserat; sed detecto dolo, judex obli-

B

gatio-

* vid. not. ad Tit. 14. Inst. de obl. ubi citatur l. 42. §. 2. de procur. ubi
oblig. dicitur materia actionum. * in not. sup. Reg. Jur. 202. n. vid.
Bütt. in not. b. t. ** Locc. Diff. 10. z. 1.

gationem pronunciare inefficacem tenetur: quia jura non debent decipientibus, sed deceptis succurrere.

III. In *Mixtam* quæ est vinculum æquitatis & juris civilis simul, quō quis ita adstringitur, ut actio efficax in eum detur, seu quæ & actionem & exactionem parit; & quia naturalis hanc sustinet svadetq; æquitas, & firmat legis positivæ authoritas. Ceterum cum ex promissis & pactis, quæ solent definiri, esse duorum vel plurium in idem placitum, consensum, etiam ex nudis promissis & pactis detur obligatio, & sic actio jure nostro: non abs re videor facturus, si primum de *pactis*, deinde de *contractibus*, tanquam matribus obligationum, nonnihil egero. *Pacta* autem sunt vel.

§. V.

1. *Publica* vel *privata*, qvorum prius de publicis, alterum de privatis agit rebus. 2. *Legitima* vel *juris Gentium*. Priorem classem absolvunt *Leges civiles*, circa res privatas; posteriorem *communis gentium consensus*. 3. vel *nuda*, vel *vestita*: priorem explicat obligatio naturalis; secundam classem leges civiles roborant. 4. vel *in rem*, vel *in Personam* qvando qvis promittit absolute, se, nec rem petiturum: nec ab hoc individuo. 5. *Expressa* vel *tacita* priora conficiuntur vel expressis verbis, vel literis; ideoq; tam præsentes inter quam absentes hæc fieri possunt. Posteriora quæ tacito consensu ineuntur, & ex præsumptione facti, ita se habentis, quod ex legis verbis aut mente, nec non circumstantiis rei colligitur.

§. VI.

S idem in not. b. t. locen. Diff. 10. Quest. 1. n Grot. Jur. B. § p. 2. u. s.

§. VI.

Contractus autem est conventio , habens in se honestam causam, unde obligatio oritur, & est multiplex: ideoq;
præcipuos hic recensebimus, quorum alii sunt reales alii
consenluales. Reales sunt : *Mutuum*, quo transfertur *Do-
minium*. Hinc oritur actio, qua repetitur id quod da-
tum est, quæ dicitur *condictio certi*. *Commodatum* quo con-
ceditur *usus*. Hinc duplex enascitur actio ; prior *directa*, quæ
commodanti ad rem *commodato* datam, salvam & inte-
gram, cum fructibus repetendam : altera *contraria*, quæ
commodatario ad interessus, ut si usus præmaturè adima-
tur, aut vitium rei sit celatum, datur. *Depositum*, quo com-
mittitur aliquid alicujus custodiae: ex hoc contractu reali
duplex actio datur : *directa*, quâ deponens ipsam rem cum
fructibus repetit. *Contraria*, ubi depositarius de indemnitate,
& impensis a deponente præstandis, agit. *Pignus*, quo
datur possessio rei oppignoratae, in crediti securitatem ;
hic contractus admittit duplē actionem, *directam*, quâ
debitor sorte solutâ, pignus sibi , cum fructibus restitui
urget, vel ut fructus, computentur in sortem, quod qvum
fit, antichresis vocatur λ : *Contrariam* qvum creditor in
rem oppignoratam factas impensas , sibi refundi , petit.
Formam autem contractibus, expressis nimirum, dat mu-
tuus consensus, in qvibus omnibus ut absit dolus, necesse
est. Qvod vero attinet Contractus verbales, qui stipulatio-
nibus perficiuntur, in jure nostro non habent adeo locum,
nisi hunc in sponsionibus & promissionibus judicialibus
ranciscantur μ ; ideoq; illas studiô prætergredimur.

B 2

§. 7.

λ Bütten. in hunc tie. μ Loccen. Diff. 10. tb. 23.

medium, per quod pervenimus ad id, quod nobis debetur, aut deberi putatur *v.* Dependent actiones a *Jure Gentium*, nec non *civili*, ita *verbo Dei scripto*, unde colligimus illas esse juris naturalis primævi *φ.* Actio autem & processus forensis differunt ut res & modus rei. Judicium constituunt *Judex*; *actor* & *reus*. Vels secundum Claudium *Rooth*: personæ, & tractatio rei criminalis. *x* Sub nomine *Judicis* includuntur *Assessores*; quippe qui, una cum *præside* examinant dijudicantq; litem.

Minus principales persone sunt Secretarii, Notarii, Fiscales cum Actuariis &c. Accessorie sunt Advocati & Aulcultantes; qvorum priores non ex necessitate absoluta seu exigentia, verum expedientia requiri videntur. Horum singulorum officia exprimit processus judicialis qvò cupidum ablegamus Lectorem.

Omnis actio præreqvirit aliquam causam seu obligacionem, sive tandem sit orta ex contractu, sive quasi contractu, velex delicto. vel quasi delicta *Ordo* talis est:

Actor, qui læsus est a judice petit citationem, ut reus præstituto die judiciali compareat: his ritè peractis requiruntur hæc tria *1. Litis contestatio. 2. Probatio 3. sententia*, quæ est vel absolutoria vel condemnatoria. Hæc sententia quamvis una, vario tamen respectu potest dici & condemnatoria & absolutoria.

Sententiam pro qualitate circumstantiarum rei latam, & in lege fundatam, excipit finis ultimus *Executio*; nam sine hac lex & actiones forent frustraneæ, uti hoc ipsum clarius demonstrat edictum regium de executione. Hanc materiam ulterius non persequor. Itaq; illam claudens dico:

N umini N uminum Honor !!!

v. vinn. in not. super h. t. φ Locc. diff. 30. tb. 3. x process. crim. c. 2. §. 1.

*Ne pagina relinqvatur vacua, addumur hoc
Miscellanea quoque,*

Jus Naturale differt a jure Gentium,
Judex sententiam dicet non tantum secundum
acta & probata sed etiam secundum conscientiam.
Solius supremi Magistratus est condere leges
Officium Judicis secundum ~~ancientum~~ non debet
dispetci in mercenarium & nobile.

Obligatio antidoralis dependet ab ipsa natura
Lex inscripta & præscripta non sunt essentialiter
distinctæ.

Non semper secundum apices stricti juris judi-
candum.

Non debet admitti, ut suspecti & ob aliquod fa-
cinus, cuius insimulantur, in judicio delati,
suam innocentiam probent per sacram Eu-
charistiam.

Non omne homicidium, mortem meretur in
foro civili.

Habent omnes sani homines judicem internum
factorum.

Voluntas delinquentis omnino est attendenda

Exim:

Eximiae eruditionis Dn. AUTHOR & RESPONDENS.

Arebo haud desipuit, qui dixit: ὁ ἄνθρωπος θάυμα θεων
μάτων εστι. Quidquid enim vastissimus, Cælorum Orbis suo
ambitu complectitur, deprendamus ac miramur; Miramur
autem, sed illarum rerum cognitione, non adeo perstringuntur
oculi, atque obstupefit animus utic cum terristris & mortalis Dei
facultates, quibus ceteris animantibus præpollet, ad perscrutan-
das ac rimandas sese accingunt; Nihil magnum, nihil admirabile,
prater hominem; in homine autem nihil eximium, prater
animum; In animo nihil magnum prater virtutem & scientiam,
harum cupiditatem cognoscendi hominibus ingeneravit summus
Architectus; ut nihil prestabilius, nihil Divinus censeatur, quam
vivendi spatium à natura concessum indagando, quotidie co-
gnoscendo addiscendoque decurrere, juxta effatum Isocratis ad
Demonicum: Desidiam dedecus, laborem laus comitatur. Horum
ordini ut Te inseram, commovent me specimina Tua Eruditionis
probata, invitat Dissertatio dotta, severe mandat doctorum co-
hors, quod vix castra Themidis ingressus, adversarios ipsius in
fugam conjici, validoque istu prosternis, premia ergo que me-
ruere studia Tua indefessa largo fænore reportabit culta Minerva
& prius collem Parnassi deseret magnus Apollo quam Tibi bonos
promeritus denegatur. Ito itaque bonis avibus, quo Te felicia
Fata erabant nemini præter invidos displacebis. De cetero ma-
neat Tibi clementia cœli, favor Mæcænatum, gaudium Tuorum,
exultatio Amicorum: Sicuti ex pectori vovet

PETRUS KOMSTADIUS. R. A.

